

Список використаних джерел

1. Бенях Н. Педагогічно-творчі принципи М. Бойчука та М. Осінчука у контексті розвитку художньої освіти України поч. ХХ ст. / Народознавчі зошити. Львів. 2008., Зош. 5-6., С. 577-581.
2. Беркут В. Олександра Екстер: 6 іпостасей творчині авангарду <https://sensormedia.com.ua/art/oleksandra-ekster-6-ipostasej-tvorchyni-avangardu/> (дата звернення 04.05.2025).
3. Діксон С. Цифровий перформанс: історія нових медіа в театрі, танці, перформансі та інсталяції. МІТ Press., 2007. 376 с.
4. Косович В. ШІ – це в'язниця досконалості, чи нова реальність?: в Івано-Франківську презентували цифровий перформанс <https://firtka.if.ua/blog/view/shi-tse-viaznitsia-doskonalosti-chi-nova-realnist-v-ivano-frankivsku-prezentovali-tsifrovii-performans-foto> (дата звернення 04.05.2025).
5. Котубей-Геруцька О. Шість театрів, вісім мов і одна куля в грудях: Історія життя неперевершеного Леся Курбаса <https://suspilne.media/culture/593315-sist-teatriv-visim-mov-i-odna-kula-v-grudah-istoria-zitta-nepereversenogo-lesa-kurbasa/>(дата звернення 04.05.2025).
6. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с. <https://surl.gd/ooofrz> (дата звернення 04.05.2025).
7. Театр 360 градусів – онлайн-вистави доступні для кожного. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.theatre360.com.ua/> (дата звернення 04.05.2025).

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СЦЕНІЧНОЇ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО АКТОРА: ВІД МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДО ПРАКТИКИ МУЗИЧНОГО СУПРОВОДУ

*Бурназова В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну
Русановичова І., Mgr. акомпаніатор,
Танцювальний центр Прага (Чехія)*

Ключові слова: акторська освіта, музичне мистецтво, музичний супровід, музично-теоретичні дисципліни, сценічна креативність, творчість.

Анотація. У дослідженні висвітлюється роль музичного мистецтва як інструмента розвитку сценічної креативності студентів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» освітньої програми «Акторська майстерність та продюсування». Зосереджено увагу на двох складових: музично-теоретичних дисциплінах (історія мистецтва, основи теорії музики, аналіз музичних форм тощо), які формують аналітичне, інтерпретаційне, естетичне мислення, сценічний слух та рефлексію актора, а також практиці музичного супроводу, що сприяє розвитку сценічної чутливості, партнерської взаємодії, імпровізаційних навичок. Окреслено інноваційні підходи у викладанні музичних дисциплін, що активізують творчу уяву й мислення студентів, зокрема, використання інтерактивних завдань, музичних етюдів, цифрових ресурсів.

Вступ. У системі підготовки актора все більшої ваги набуває інтеграція музичного мистецтва, яке не тільки супроводжує сценічну дію, а й формує глибокі механізми сприйняття, емоційної реакції, креативного пошуку. Знання музичної культури, її мови, форм і стилів – це не лише фахові компетентності, які формуються у ході підготовки вокальних номерів, а й важливі засоби формування сценічного мислення. Метою даного дослідження є аналіз можливостей впливу музично-теоретичних дисциплін та музичного супроводу на розвиток креативності студентів-акторів, а також виявлення ефективних інноваційних освітніх практик.

Аналіз літератури. Актуальність інтеграції музичного мистецтва в підготовку актора знайшла відображення в працях дослідників, які висвітлюють потенціал музики як інструменту розвитку креативного мислення, сценічної чутливості та імпровізаційних навичок (Барнич, 2018; Гарбузюк, 2002; Гордєєв, 2023; Грицан, 2009; Колесник, 2022; Пістунова, 2017). У дослідженнях акцентується увага на необхідності міждисциплінарного підходу, що поєднує музично-теоретичну базу з практикою сценічної взаємодії. Особливу увагу приділено ролі викладача і концертмейстера як співтворців у процесі художнього зростання студента. Значний вклад у методологію музично-акторської інтеграції також зробили дослідження методів інтерактивного навчання, які спрямовані на активізацію емоційного інтелекту студентів (Колесник, 2022; Сергєєва, 2023).

Музично-теоретичні дисципліни – це не лише базові знання з історії мистецтва, музичної грамоти чи аналізу музичних форм, а й аналітичний, естетичний, інтерпретаційний ресурс та потужний інструмент формування гнучкого аналітичного мислення актора. Завдяки їм студент не просто ознайомлюється з музичним матеріалом, а навчається розпізнавати драматургію музичного твору, структурувати сценічну дію відповідно до емоційної та ритмічної логіки композиції. Це розвиває здатність до інтерпретації, вміння бачити підтекст і настрій у межах сценічної ситуації.

Вивчення музично-теоретичних дисциплін сприяє формуванню сценічного слуху як здатності актора «чути» музику партнера, ритм сцени, динаміку мовлення і тиші. Таке слухання – це не лише технічна навичка, а

форма естетичної рефлексії, що дозволяє акторові глибше відчувати природу художнього образу та емоційного стану персонажа. Музика формує внутрішню ритміку дії, допомагає структурувати сценічну композицію, вловити логіку пауз, інтонацій, зміни станів.

Креативні методики викладання – слухові етюди, асоціативні вправи, порівняльний стильовий аналіз – активізують у студентів здатність бачити і відчувати сцену як простір музичного мислення. Аналітичне опрацювання музичних фрагментів у поєднанні з творчими завданнями дозволяє майбутнім акторам будувати сценічну дію як художню партитуру, де кожен рух, слово чи пауза мають свою ритмічну й емоційну вагу. Зокрема, практики співставлення музичних стилів із характером персонажів чи ситуацій дозволяють розвивати інтерпретаційне мислення, спонтанність і гнучкість у сценічній поведінці.

Робота з концертмейстером – це жива взаємодія, яка формує у студента відчуття темпу, ритму, внутрішньої динаміки, дозволяє вивільнити імпровізаційний потенціал. Музика в цьому контексті стає партнером у сценічній дії. Важливим є не лише виконання вокальних творів, а й використання музичних етюдів для побудови сценічних ситуацій, психологічної взаємодії між персонажами, трансформації образів через зміну музичного середовища. Практика імпровізації під музичний акомпанемент або навпаки – створення музики у відповідь на сценічну дію – дозволяє студентам тренувати миттєву реакцію, відчуття моменту, пластичність у вираженні емоцій.

Сценічна креативність проявляється також у здатності актора співпрацювати з музикою як з партнерами-учасниками сценічного простору. У цьому контексті важливою є емоційна відкритість, здатність адаптуватися до змінного ритму сцени, чути «підтекст» музики. Відтак, робота з живим музичним супроводом є стимулятором сценічної дії й розвиває ті самі навички, що необхідні актору для партнерської взаємодії на сцені – активне слухання, чутливість до мікрозмін, здатність до моментального прийняття творчого рішення.

У сучасному освітньому процесі ефективним виявляється застосування цифрових платформ для слухового аналізу, інтерпретаційних тренінгів, інтерактивних вправ на розвиток креативності (музичне асоціювання, створення звукових сценічних карт). Музичні квести, елементи гейміфікації, колективна імпровізація – це інструменти, що створюють ситуації творчого вибору й самореалізації студента. Такий підхід підвищує мотивацію до навчання, а також наближує підготовку актора до реальних умов сучасної креативної індустрії.

Особливої уваги заслуговують інтерактивні форми роботи: музично-пластичні лабораторії, де студенти досліджують вплив різних ритмічних структур на сценічну дію, перформативні експерименти з поєднанням звукових ефектів та драматургії руху. Залучення цифрових технологій, зокрема програм для створення саунд-дизайну, дає змогу студентам не лише взаємодіяти з музикою, а й творити її як засіб сценічного вираження.

Таке поєднання музики, сценічного руху, цифрових засобів сприяє розвитку мультисенсорного підходу до творчості.

Висновки. Музично-теоретичні дисципліни формують світоглядну базу актора, розвивають естетичне сприйняття, здатність до інтерпретації, сценічної рефлексії, аналітичного мислення та сценічного слуху. Музичний супровід – це практична складова, яка активізує творчу уяву, розвиває відчуття ритму, сценічну присутність, взаємодію. Їхня синергія сприяє розвитку цілісної сценічної креативності. В умовах сучасної мистецької освіти, що орієнтується на креативні індустрії, така інтеграція є не лише корисною, а й необхідною.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку інноваційних методик викладання музичних дисциплін у закладах мистецької освіти, що забезпечують міждисциплінарну інтеграцію музики й акторської майстерності. Також перспективним є вивчення впливу цифрових музичних технологій на формування сценічного мислення актора, розвиток аудіовізуальної грамотності та здатності працювати в новітніх театральних форматах.

Список використаних джерел

1. Барнич, М. Майстерність актора. Техніка «обману»: навчальний посібник з майстерності актора (лекції та практичні заняття). 2-ге вид., випр. та доп. Київ: Ліра, 2016. 303 с.
2. Барнич, М. Психотехніка актора: майстер-клас: монографія. Київ: Пінзель, 2018. 197 с.
3. Білас, О. Функції музики в театральних виставах (на прикладі музики Віктора Камінського до вистав Львівського національного академічного українського драматичного театру ім. Марії Заньковецької). *Музикознавчі студії: на пошану Митця. Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка*, (29), 2013. 38-52.
4. Ванюга, Л. Режисерські роботи В'ячеслава Хім'яка зі студентами кафедри театального мистецтва ТНПУ ім. В. Гнатюка. Літературний Тернопіль. (3), 2019. С. 13.
5. Гарбузюк, М. Музика у виставі «Гамлет» Львівського театру ім. М. Заньковецької (1957 р.): співпраця режисера й композитора. *Вісник Львівського університету: Серія мистецтвознавство*, (2), 2002. 49-57.
6. Горбенко, С. Основи методики музичної освіти: особистісний дискурс. Навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во УДУ імені М. П. Драгоманова, 2024. 206 с. <https://surl.gd/ozqrvk>
7. Гордеєв, С. І. Сучасна мистецька освіта як засіб креативного підходу до формування українського актора. *Мистецтвознавство: традиції та інновації*, (1), 2023. 18-24. <https://surl.li/txarpgv>
8. Грицан, А. Виховання режисера: психофізичний та інтелектуальний тренінг: навчальний посібник - 2-ге вид., переробл. та доповн. Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2009. 188 с.

9. Колесник, Є. Виховання співака-актора в контексті української оперної школи. *Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*, (2(55)), 2022. С. 111-124. [https://doi.org/10.31318/2414-052X.2\(55\).2022.266551](https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(55).2022.266551)

10. Пістунова, Т. Гра на музичному інструменті у професійній діяльності актора. *Наукові записки ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, Тернопіль, (1), 2017. С. 75-79.

11. Сергєєва, Л., Просіна, О., Ілляхова, М. Творчість як фактор мотивації досягнень: навчальний посібник. Київ., 2023. 124 с. <https://surl.gd/vubwad>

АНАЛІЗ КОНФЛІКТУ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ СЦЕНІЧНОГО ПРОЕКТУ. КРЕАТИВНІ МЕТОДИ ТА ПРАКТИКИ

*Кіно В. А., старший викладач кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій і дизайну*

Ключові слова: конфлікт, сценічне мистецтво, конфліктна ситуація, предмет конфлікту.

Сценічний проект (драматична вистава) – це ніщо інше, як майстерно вибудований (режисером) та майстерно розіграний (акторами) конфлікт. Конфлікт є найважливішою рисою драматургії і загалом театру, як мистецтва. Театрознавиця Ганна Липківська у своїй книзі «Світ у дзеркалі драми» зазначає суттєву відмінність між конфліктними взаємовідносинами у житті та в драматургії. «У побуті ми, як правило, намагаємося пригасити конфлікт у зародку, не допустити його розпалювання..., то драматургія, власне, починається там (і тоді...), де ситуація, в якій закладена суперечність, переростає у конфлікт». Тому в роботі над виставою, над роллю важливою складовою є ретельний аналіз конфлікту.

Що ж таке конфлікт? Теорія драматургії визначає, що це – основне протиріччя, яке призводить дійових осіб до боротьби, розгортається в подіях п'єси і завершується в її межах. «Зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, супроводжуваних складними колізіями», - зазначають у Літературознавчому словнику-довіднику.

З чого ж почати аналіз конфлікту? Конфліктна ситуація виникає тоді, коли є, з'являється предмет конфлікту. Тож і аналізувати конфлікт варто з його визначення.

Предмет конфлікту – це така собі точка збігу інтересів, протилежних інтересів дійових осіб. Предмет конфлікту може бути трьох видів: конкретний (маєток, жінка, чоловік), конкретно-узагальнений (корона, трон, вишневий сад) або – і дуже часто - якість принципове поняття